

Шпиро Матијевић

З А Б О Р А В

Незгода се деси сасвим изненада.

Професор Вујо Мрак застаде. Погледа око себе. Су-тон се спустио. Враћао се из поподневне шетње. Одјед-ном заборави гдје станује. Сручио се на прву клупу у парку. Ријетки пролазници нису обраћали пажњу на сре-довјечна професора.

Мрак напокон одгмиза на мост. Рачунао је да ће тамо натрапати на неког познаника. На жалост, дуго је чекао ослоњен на жељезну ограду. Чинило му се да про-лазници намјерно заобилазе мост. Неколико чамаца кр-старило је око моста. У њих су улазили људи, жене и дјеца. Некакви мрачни типови превозили су их с једне обале на другу.

— Мост је миниран! — довикну му нека забраћена жена у прнини.

Мрак протрну. Нехајно је погледао око себе. Знао је да му она жена подваљује.

— Није истина — истисну Мрак. — Рат је давно минуо. Убрзано је шепесао по мосту. Ријека Расадница, прљава и зеленожута, лијено је шуморила.

— Забрањено је ходати по мосту! — забрунда не-ки сумњив одрпанац са обале.

Мрак је пљлио. Нејасне сподобе крстариле су у ве-черњој измаглици. Одлучивши да не слуша њихова на-гваждања, Мрак сједе насред моста. Вјетрић је ћарлијао. Ноћ се хитро распрши наоколо. На чамцима је свјетлу-цало. Чули су се бојажљиви гласови. Мрак је послушки-вао жубор воде и нагађао да се тамо нешто чудно дога-ђа. Из снатрења га пробуди дубок нехајан глас:

— Зар не знате за данашњу наредбу?

— Не — рече Мрак.

— Не вјерујем.

— Шта се спрема?

— Инвазија.

— Како то мислите?

— Лијепо —одломи незнанац. — Цио град је готово опустео.

— Зашто?

— Нека дивља племена надиру у чопорима из планина — рекао је незнанац. — Нитко им не може стати на крај. Зато смо минирали и мост не бисмо ли их некако зауставили.

— Значи, прилично опасно — дахну Мрак.

— Разумије се.

— Зато се чује граја?

— Наравно.

— Хоће ли се сви иселити? — запита Мрак.

— Свакако.

— Заборавио сам гдје станујем — истисну Мрак.

— Молим вас да се распитате.

— То је немогуће — говорио је незнанац. — Кад опасност прохуји, можда ћу сазнати за вашу адресу.

— Бит ће прекасно.

— Не — одврати незнанац. — Пожурите, јер ће вас племена затећи на мосту.

— Али, ја не знам гдје станујем.

— То вам и није потребно.

— Морам отићи по књиге — уздахну Мрак.

— Прекасно — муну га незнанац у слабине.

Мрак осјети резак бол. Незнанац се преврио преко ограде моста. Мрак одбауља до њега, покуша да га звизне ногом у стражњицу, али се незнанац окрену, пограби му ногу и удари у громогласан смијех. Мрак зарони у бунило. Кад се освијестио, лежао је крвав на мосту. Наоколо је царевала тишини. Ноћ бијаше мрачна. Вјетар је утихнуо. Будући да схвати опасност, Мрак се придиже настојећи да побегне с моста. Међутим, удови му бијашу готово помомљени. „То је учинио онај тип“, сијевну му у глави.

Гмизао је потрбушке по мосту. Крв је млазовима цурила из његових рана. Мрак зачу неке шумове. Однекуд се појавише четири снажна човјека, одјевена у зелене доламе. У рукама држаху огромне лукове и стријеле.

— Да ви нисте из племена?

— Тако је — потврди кошћуњав човјек сиједих власи, дуге браде.

Мрак закључи да им је тај старац уважени поглавица.

— Заборавио сам гдје станујем — прослови Мрак. Проломи се сабласан смијех. Сва четворица се ухватише за огромне трбухе. Старац их стаде воштити луком по рукама. Горостасни незнанци се једва примирише.

— Ви станујете у овом граду? — упита старац.

— Да —отповрне Мрак. — Али, заборавио сам у којој улици.

— Гдје су ваши суграђани — запита старац — Одбјегли — рече Мрак. Неки незнанац ми је поломио ребра и ишчезао.

— Зар нам нису приредио добродошлицу? — про-
дужи старац.

— Рекоше да се спрема инвазија — кашљуну
Мрак. Млаз крви блуну му из уста. Старац се томе не
зачуди.

— Ви нисте с њима побјегли? — приупита висок
делија, великих очњака, болесна, искривљена лица.

— Хтједох понијети књиге.

— Да нисте некакав филозоф? — смијуљно се ста-
рац.

— Волим књиге — рече Мрак.

— Суграбани су вас напустили — јави се човјек
големих сурих брчина, збрчкана лица и шиљастих јаго-
дица.

— Видио сам чамце — рекао је Мрак. — Мост је
миниран.

— Демонтирали смо mine — рече старац. — Сада
је овај град у нашим рукама. Ми смо твоји ослободиоци
и пријатељи. Мрак га је неверљиво гледао. Запажао је да
се старчево грмасто лице некако притајено и злурадо ра-
стеже, разлива и изобличује.

— Одведите ме кући — замоли их Мрак.

Крв му је надирала из тјела и квасила одијело.

— Али, ваша кућа је већ усељена — напомену
старац.

— Тражим само књиге и пристојан кутак — збрза
Мрак.

— То је немогуће добити — смијао се онај човјек
сурих брчина. — Ваше књиге су, несумњиво, већ изгор-
јеле на ломачи. Мрак протрну и заглавиња. У глави му се
узмути. Осјети благу вртоглавицу.

— Зар ви уништавате књиге? — згрози се Мрак.

Нитко му не одговори. Мрак је буљао украј огра-
де. Непознати људи су га слиједили.

— Морат ћете напустити град — одреза старац.

— Морам спасити књиге.

— Уразумите се — смијао се старац.

— Одведите ме кући — преклињао их је Мрак.

— Мјештани су вас издали — рече човјек сурих
брчина.

— Нису ме примијетили на мосту.

— Један тип вас је чак и претучао — јави се ста-
рац.

— То је забуна — бранио га је Мрак. — У питању
је нека грешка.

— Сада сте на нашој територији — умијеша се про-
тегљаст заврзан сиједих трепавица, с ожиљком на лије-
вом образу.

— Волим свој град — јекну Мрак.

— Привремено ћете морати напустити ваше гније-
здо — удари га у чело онај тип великих очњака. Мрак
посрну, али не паде. Осећао је млохавост по читавом ти-
јелу.

ПЕРОВА

— Желим најприје да пронађем своју кућу и да понесем најомиљеније књиге — дрхтао је Мрак.

— Морали смо силом продријети у ваш град јер мјесне власти не хтједоше примити наше избјеглице. Нападосмо град са свих страна и побисмо готово све становнике. Ви сте се случајно спасли на мосту. Међутим, осуђени сте по одлуци пријеког суда на смрт. Мрак обневиди. Пред очима му пројездише кријеснице.

— Која је ваша последња жеља? — упита га старац.

— Да видим своју кућу и да понесем књиге на губилиште — говорио је Мрак.

— Чудно — затрепта онај човјек сурих брчина.

— Хоћете ли ме одвести кући?

— Гдје станујете? — упита старац.

— Не знам.

— На жалост, морат ћемо вас одмах погубити — одсијече старац. — Не трпимо странце који нас не хтједоше угостити. Он затим нешто промрмља, а Мрак се за трен нађе приклијештен тијелима оне тројице. Тихо су га вукли по мосту. Мрак се обезнани. Малаксавао је. Вјетар је миловао његове ране. Свезаше га, а онда старац показа огроман камен. Приведоше га уз ограду моста, докотураше камен. Мрак опази како му везују камен за ноге. Бахате руке сатирале су му зглавке, повриједиле убоје. Мрак је замукао. Знао је да неће видјети своје књиге. Док је падао у ријеку, с каменом привезаним за ноге, Мрак угледа на хоризонту огромну ломачу на којој су изгарале његове књиге. Тонући у хладну водурину, покуша да се присјети гдје станује, али узалуд. Камен га повуче на дно.

ПОРГАА
СРПСКА